

1^η Ενότητα: Από τον τόπο μου σ' όλη την Ελλάδα

Γλώσσα Β' Γυμνασίου

Απαντήσεις ερωτήσεων σχολικού βιβλίου

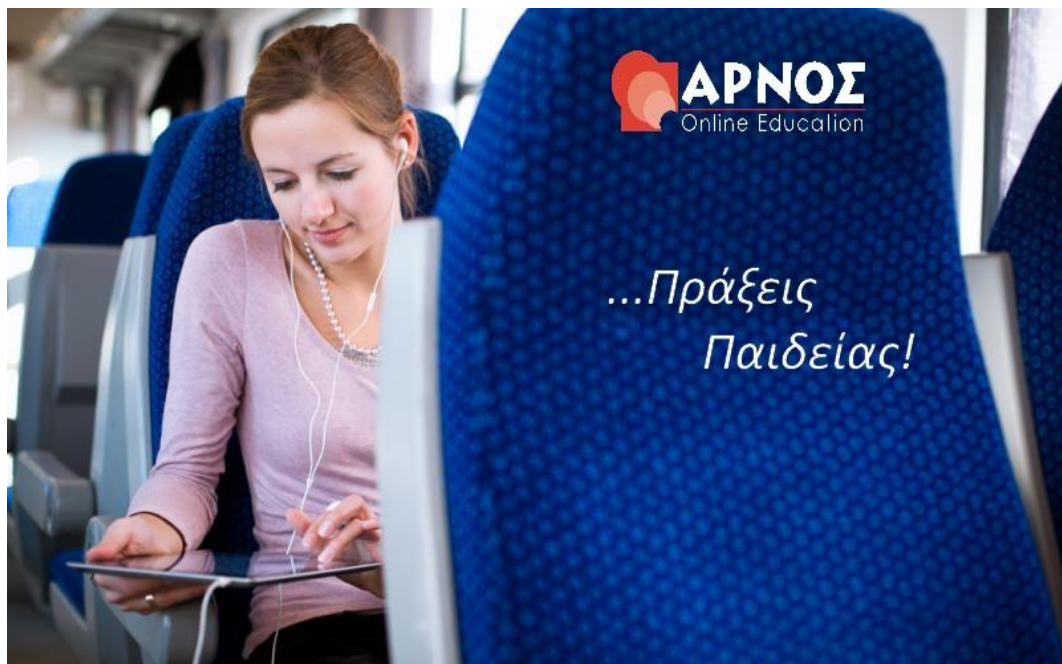
σχ. βιβλίο (σ.σ. 11 - 25)

Περιεχόμενα

A. Εισαγωγικά Κείμενα.....	2
B. Το υποκείμενο.....	7
Γ. Παραγωγή με αχώριστα μόρια.....	11
Δ. Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου.....	15
Ε. Λεξιλόγιο.....	22
ΣΤ. Δραστηριότητες παραγωγής λόγου.....	25
Διαθεματική εργασία.....	31

Φροντιστηριακό e-μάθημα

Γυμνάσιο: 9.000 μαθήματα με βίντεο-διδασκαλία

Μελέτη όπου, όποτε και όσο εσύ θες!

Διδάσκουμε μεθοδικά σε βίντεο τη θεωρία του σχολικού βιβλίου και λύνουμε όλες τις ασκήσεις

Δημιουργούμε συνεχώς νέα βίντεο με διδασκαλία για τις εκπαιδευτικές σου απαιτήσεις

Παίζουμε και μαθαίνουμε με on line test αξιολόγησης & SOS διαγωνίσματα προσομοίωσης για τις εξετάσεις

Λύνουμε απορίες ζωντανά on line καθημερινά 3 μ.μ. - 8 μ.μ.

1η Ενότητα: ΑΠΟ ΤΟΝ ΤΟΠΟ ΜΟΥ Σ' ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Απαντήσεις στις ερωτήσεις του σχολικού βιβλίου

A. Εισαγωγικά κείμενα

Κείμενο 1 [Στις δύσκολες περιοχές του δάσους σελ. 11 σχολ. βιβλ]

1. Τι διαφορετικό είχε η εκδρομή των τεσσάρων παιδιών από τις συνηθισμένες εκδρομές τους;

α. Τα παιδιά για πρώτη φορά θα κατασκηνώσουν μόνα τους μέσα στο δάσος και μάλιστα για τρεις εβδομάδες. Θα έρθουν σε επαφή με τη φύση και θα προσπαθήσουν να λύσουν τα προβλήματά τους έχοντας για βοήθεια μόνο τις συμβουλές του εθελοντή της Δασικής Υπηρεσίας.

β. Η εκδρομή γίνεται κάτω από αντίξοες καιρικές συνθήκες: *εκείνη τη νύχτα άρχισαν οι δυνατοί βοριάδες, ο αγέρας δυνάμωσε την ώρα που ξεκινήσαμε, τα δέντρα από πάνω μας βογκούσαν... προχωρούσαμε με δυσκολία.*

γ. Τα παιδιά θέλουν να ζήσουν μια πραγματική περιπέτεια μέσα στη φύση : να εξερευνήσουν το Φαράγγι του Διαβόλου, μια από τις πιο δύσκολες περιοχές του δάσους, Δεν θέλησαν να πάρουν μαζί τους ούτε φαγητό ... όπως έκαναν οι πρωτόγονοι άνθρωποι για χιλιάδες χρόνια.

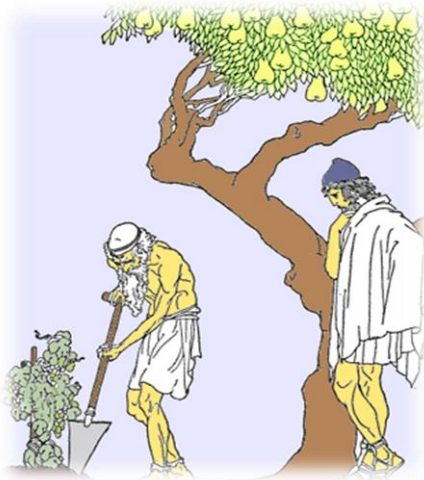
2. Τι καινούριο είχε μάθει ο Νικόλας και πώς θέλησε να χρησιμοποιήσει αυτή τη γνώση του;

Ο Νικόλας είχε μάθει να βρίσκει τα σημεία του ορίζοντα χωρίς να χρησιμοποιεί πυξίδα. Ο Στέφανος του είχε μάθει να παρατηρεί τους κορμούς των δέντρων. Η πλευρά του κορμού που βλέπει προς τον βορρά είναι πάντα η πιο άγρια. Βρίσκοντας τον βορρά είναι εύκολο να βρεθούν τα υπόλοιπα σημεία του ορίζοντα. Εξάλλου, κάπως έτσι λειτουργεί και η πυξίδα. Ο Νικόλας χρησιμοποίησε τη γνώση του για να προσανατολιστεί η ομάδα και να βρει τον δρόμο της επιστροφής.

Κείμενο 2 [**Η μουσική γλώσσα του Ομήρου**, σελ. 11 σχολ. βιβλ.]

1. Τι έκανε ο Ερρίκος Σλίμαν, όταν οι χωρικοί μαζεύτηκαν γύρω του στα «χωράφια του Λαέρτη», και ποια εντύπωση τους προκάλεσε • Ποια αντίληψη του αρχαιολόγου δείχνει αυτή η πράξη;

Για τους κατοίκους της επαρχίας ο ερχομός κάποιου ξένου αποτελούσε και εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό γεγονός. Έτσι, μόλις κάθισε ο Σλίμαν, οι χωρικοί μαζεύτηκαν γύρω του και, γεμάτοι περιέργεια, άρχισαν να τον βομβαρδίζουν με ερωτήσεις. Ο Σλίμαν σκέφτηκε πως το καλύτερο που είχε να κάνει ήταν να διαβάσει μεγαλόφωνα τους στίχους 205 ως 412 της ραψωδίας ω και να τους μεταφέρει λέξη προς λέξη στα νέα ελληνικά. Η ανάγνωση των στίχων συγκίνησε πολύ τους χωρικούς, οι οποίοι ταυτίστηκαν με τις πίκρες και τις χαρές των ομηρικών ηρώων. Όσο προχωρούσαν στα

χωράφια και ο Σλίμαν τους διάβαζε για τα βάσανα που είχε περάσει ο βασιλιάς Λαέρτης σε κάθε σημείο της περιοχής εκείνης, αλλά για τη μεγάλη του χαρά όταν ξαναβρήκε τον αγαπημένο του γιο, τον Οδυσσέα, όλοι συγκινήθηκαν και δάκρυσαν. Μάλιστα η χαρά τους ήταν τόσο μεγάλη που συνόδεψαν τον Σλίμαν θριαμβευτικά μέχρι την πόλη και επέμεναν να τον φιλοξενήσουν. Η γενναιοδωρία των χωρικών ήταν έκφραση ευγνωμοσύνης και ανταπόδοση για τη χαρά και τη συγκίνηση που τους έδωσε.

Ο Σλίμαν γνωρίζει την μεγάλη αξία των ομηρικών επών και είναι σίγουρος πως όπως συγκινούσαν τους ανθρώπους στην αρχαιότητα έτσι θα συγκινήσουν και τους ανθρώπους της εποχής του. Επίσης, δεν έχει καμιά αμφιβολία για τη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας. Ήταν βέβαιος ότι οι χωρικοί θα γοητευτούν από τη μουσική γλώσσα του Ομήρου και θα καταλάβουν το νόημα των στίχων του ανεξάρτητα από τις φιλολογικές τους γνώσεις.

2. Διαβάστε τους στίχους 205-412 της ραψωδίας ω της Οδύσσειας και σκεφτείτε γιατί ο Σλίμαν επέλεξε να διαβάσει τους συγκεκριμένους στίχους.

Στους στίχους αυτούς ο Οδυσσέας επισκέπτεται το φτωχικό σπίτι στο οποίο ζει με μεγάλες στερήσεις ο πατέρας του Λαέρτης. Αρχικά ο Οδυσσέας παριστάνει ότι είναι ένα αρχοντόπουλο αργότερα όμως μην μπορώντας να αντέξει την πίκρα και τον πόνο του πατέρα του του αποκαλύπτει την ταυτότητά του. Η σκηνή της

αναγνώρισης είναι ιδιαίτερα συγκινητική και αποκτά μεγαλύτερη δραματικότητα στα μάτια των ακροατών- χωρικών καθώς η ανάγνωση των στίχων συνδυάζεται με τη μουσική γλώσσα του Ομήρου και πραγματοποιείται ακριβώς σε αυτά τα κτήματα στα οποία ζούσε ο Λαέρτης. Η συναισθηματική φόρτιση είναι έντονη και ο Σλίμαν μοιάζει σαν να σκηνοθετεί μια από τις πιο συγκινητικές στιγμές της Οδύσσειας.

3. Έχετε επιχειρήσει και εσείς μια παρόμοια εξόρμηση με τους φίλους σας;

(Η απάντηση μπορεί να είναι αρνητική ή θετική ανάλογα με την εμπειρία κάθε μαθητή. Η εξόρμηση μπορεί να αναφέρεται σε μια εκδρομή στο βουνό, μια εμπειρία με βάρκα στη θάλασσα ή στην εξερεύνηση μιας σπηλιάς.)

Κείμενο 3 [Ελλάδα είναι οι άνθρωποι, σελ. 12 σχολ. βιβλ.]

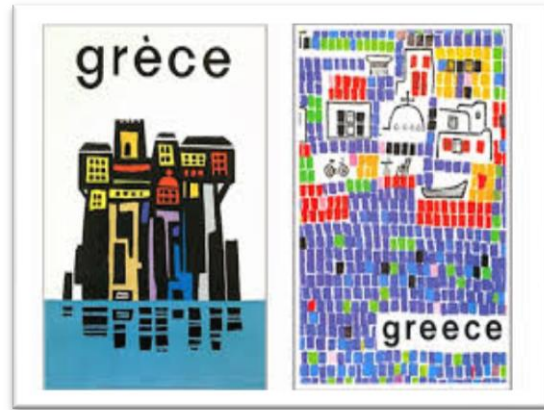
1. Από πού φαίνεται στο κείμενο ότι η φιλοξενία ήταν μια αρετή των Ελλήνων στην αρχαιότητα;

Στο κείμενο γίνεται αναφορά στο τυπικό της φιλοξενίας στα ομηρικά έπη, όπου περιγράφονται σκηνές πολύ εγκάρδιας φιλοξενίας. Ο ξένος στα ομηρικά έπη αντιμετωπίζεται ως ιερό πρόσωπο. Οι θεοί των αρχαίων Ελλήνων – και ειδικά ο Δίας – πολύ συχνά έπαιρναν ανθρώπινη μορφή και εμφανίζονταν ως ξένοι στα σπίτια των ανθρώπων, για να τους βοηθήσουν σε διάφορα σημαντικά ζητήματα και προσωπικές τους υποθέσεις ή για να μάθουν τη γνώμη που έχουν οι θνητοί γι' αυτούς. Οι αρχαίοι Έλληνες λοιπόν, κάθε φορά που κάποιος ξένος χτυπούσε την πόρτα τους, τον υποδέχονταν με τιμές και τον αντιμετώπιζαν ως ιερό πρόσωπο, έχοντας πάντα στο νου τους ότι μπορεί να είναι κάποιος θεός. Του έβαζαν να φάει, του γέμιζαν το ποτήρι με εκλεκτό κρασί, του έστρωναν να κοιμηθεί και, μόνο όταν είχε χορτάσει και είχε ξεκουραστεί, έπαιρναν το θάρρος να τον ρωτήσουν ποιος είναι και από πού έρχεται.

2. Ποια πραγματικότητα θα συναντήσει κάποιος σήμερα αν επισκεφθεί μια τουριστική περιοχή;

Στις τουριστικές περιοχές πολλοί από τους Έλληνες που ζουν και εργάζονται εκεί, αν και περηφανεύονται για την καταγωγή τους, αγνοούν παντελώς το νόημα της λέξης **φιλοξενία**. Δεν παραβλέπουμε και το γεγονός ότι στον τομέα του τουρισμού εργάζονται πολλοί ξένοι οι οποίοι δεν μιλούν καν ελληνικά. Σερβιτόροι, ρεσεψιονίστες και ξεναγοί από την αλλοδαπή φροντίζουν την εξυπηρέτηση ντόπιων και ξένων τουριστών μιλώντας στη δική τους γλώσσα και φροντίζοντας να έχουν οι ξένοι επισκέπτες μια αξέχαστη διαμονή σε ένα περιβάλλον που δεν έχει καμία σχέση με την παραδοσιακή ελληνική φιλοξενία. Οι περιοχές αυτές έχουν τόσο **απομακρυνθεί από τα κύρια χαρακτηριστικά του** ελληνικού πολιτισμού, ένα από τα οποία είναι και η φιλοξενία, ώστε κάποιες φορές ίσως μόνο μια αφίσα στον τοίχο, με μια ερημική ακρογιαλιά από αυτές που δεν ξέρει κανείς να πει πού ακριβώς βρίσκεται, να θυμίζει με ένα τεράστιο GREECE τη χώρα στην οποία κάνουμε διακοπές.

3. Πού προτείνει ο συγγραφέας στους επισκέπτες της Ελλάδας να αναζητήσουν τους «αυθεντικούς Έλληνες» και γιατί νομίζετε ότι κάνει αυτή την πρόταση;

Ο συγγραφέας προτείνει στους επισκέπτες της χώρας να αναζητήσουν τους αυθεντικούς Έλληνες όχι στις περιοχές-βιτρίνα της τουριστικής βιομηχανίας αλλά μακριά απ' αυτές. Θεωρεί ότι οι περιοχές αυτές έχουν αλλοιωθεί από την εισβολή του τουρισμού και τον υπολογισμό του κέρδους. Ο συγγραφέας υποστηρίζει ότι «Η Ελλάδα δεν είναι μόνο ήλιος και θάλασσα και τα υπέροχα τοπία που βλέπουμε στις καρτ ποστάλ και τις αφίσες. Η Ελλάδα είναι και οι άνθρωποι που ζουν εδώ». Βέβαια είναι πολύ δύσκολο πλέον να ανακαλύψει κάποιος αυθεντικούς Έλληνες. Εκείνους δηλαδή τους ανθρώπους που εξακολουθούν να μένουν πιστοί στα ήθη και στις παραδόσεις του τόπου τους. Ο συγγραφέας κάνει αυτή την πρόταση, γιατί είναι αισιόδοξος και πιστεύει ότι παρά το γεγονός ότι η τουριστική ανάπτυξη έχει προκαλέσει αλλαγές στην καθημερινότητα των ανθρώπων τα χαρακτηριστικά στοιχεία του ελληνικού πολιτισμού εξακολουθούν να υπάρχουν, αρκεί να ψάξει κάποιος να τα βρει μακριά από τα τουριστικά κέντρα και τα μεγάλα αστικά κέντρα.

Κείμενο 4 [Προγραμματίζοντας ένα ταξίδι: Αστυπάλαια σελ.14 σχολ. βιβλ.]

1. Εντοπίστε στον σχολικό χάρτη της Ελλάδας την Αστυπάλαια και πείτε ποια νησιά βρίσκονται κοντά της.

Η Αστυπάλαια βρίσκεται στην καρδιά του Αιγαίου ανάμεσα στα Κυκλάδες και τα Δωδεκάνησα στα οποία και ανήκει. Κοντά της από τα νησιά των Κυκλάδων βρίσκεται η Αμοργός στα βορειοδυτικά και η Ανάφη στα νοτιοδυτικά. Από τα Δωδεκάνησα, τα πιο κοντινά της είναι η Κως και η Κάλυμνος στα βορειοανατολικά.

2. Τι είδους πληροφορίες δίνονται για το νησί; • Ποιες από αυτές σας παρακινούν να επισκεφτείτε το νησί;

Οι πληροφορίες που δίνονται :

- 1 και 7 → για την τοπική κουζίνα
- 3, 4, 5, 6 → για τις φυσικές ομορφιές του νησιού
- 2 → για ένα παλαιοπωλείο με σπάνια αντικείμενα για συλλέκτες
- 8 → για την παράδοση του νησιού, τα έθιμα και τη λαογραφία
- 9 → αναφορά σε ξεχωριστά, ιδιαίτερα, σημεία του νησιού

Στο κείμενο με τίτλο «Παραλίες» με ποιητική διάθεση και προσεκτικά επιλεγμένα επίθετα ζωντανεύουν οι μαγευτικές παραλίες του νησιού και καλούν τον αναγνώστη να τις γνωρίσει. Στο κείμενο με τίτλο «Τι να δείτε» έχουμε αναφορά στον πολιτισμό της Αστυπάλαιας: το Αρχαιολογικό μουσείο, η Μονή της Παναγίας της Πορταΐτισσας και ένα φεστιβάλ έντεχνου λαϊκού τραγουδιού είναι εξαιρετικοί λόγοι για να επισκεφτεί κάποιος το νησί.

Οι αναγνώστες των παραπάνω πληροφοριών θα επιλέξουν και θα εστιάσουν στις πληροφορίες που τους ενδιαφέρουν ανάλογα τα ενδιαφέροντα, τις ιδέες, τις απόψεις, το μορφωτικό τους επίπεδο αλλά και το είδος των διακοπών που επιθυμούν να κάνουν.

B. Το υποκείμενο

B.1 Οι μορφές του υποκειμένου

Ακούω και μιλώ (σελ. 15 σχολ. βιβλ.)

1. Ποια είναι τα υποκείμενα των ρημάτων που υπογραμμίζονται στις παρακάτω προτάσεις και σε ποια πτώση βρίσκονται;
  - α. Ο Μαρίνος, ο Νικόλας, η Δέσποινα και η Κασσάνδρα είχαν αποφασίσει να εξερευνήσουν το Φαράγγι του Διαβόλου. (κείμε. 1)
  - β. Θα σας οδηγήσω εγώ. (κείμε. 1)
  - γ. Πολλοί από αυτούς που ζουν και εργάζονται στις τουριστικές περιοχές αγνοούν παντελώς το νόημα της λέξης φιλοξενία. (κείμε. 3)
  - δ. Ότι θα δείτε από εκεί και πέρα ανήκει στη σφαίρα του ονείρου. (κείμε. 4)
  - Ποια μορφή (ουσιαστικό, επίθετο, αντωνυμία, πρόταση ή κάτι άλλο) έχουν τα υποκείμενα που βρήκατε;

α. Υποκείμενα του ρ. είχαν αποφασίσει: ο Μαρίνος, ο Νικόλας, η Δέσποινα, η Κασσάνδρα. Τα υποκείμενα είναι σε πτώση ονομαστική.

β. Υποκείμενο του ρ. θα οδηγήσω: εγώ. Το υποκείμενο είναι ονομαστική της προσωπικής αντωνυμίας.

γ. Υποκείμενο του ρ. αγνοούν: πολλοί. Το υποκείμενο είναι ονομαστική πληθυντικού αριθμού του επιθέτου ο πολύς.

δ. Υποκείμενο του ρ. ανήκει: Ότι θα δείτε. Το υποκείμενο είναι δευτερεύουσα αναφορική πρόταση.

2. Εντοπίστε τα υποκείμενα των ρημάτων που είναι γραμμένα με έντονους χαρακτήρες: Και αξίζει να αναζητήσετε στα ταξίδια σας και τα δύο, ίσως περισσότερο τους ανθρώπους της. Αλλά αν είναι μία φορά δύσκολο να ανακαλύψετε αμόλυντα και αυθεντικά τοπία, είναι δύο φορές δύσκολο να ανακαλύψετε αυθεντικούς Έλληνες. (κείμε. 3)

Αξίζει→υποκ.: **να αναζητήσετε στα ταξίδια σας και τα δύο** (υποκ. η δευτερεύουσα τελική πρόταση, γιατί το ρ. αξίζει είναι απρόσωπο).

Είναι (μία) φορά δύσκολο→υποκ.: να ανακαλύψετε αμόλυντα και αυθεντικά τοπία (υποκ. η δευτερεύουσα τελική πρόταση, γιατί το είναι δύσκολο είναι απρόσωπη έκφραση).

Είναι (δύο) φορές δύσκολο→υποκ.: να ανακαλύψετε αυθεντικούς Έλληνες. (υποκ. η δευτερεύουσα τελική πρόταση γιατί, το είναι δύσκολο είναι απρόσωπη έκφραση).

3. Στο τελευταίο τμήμα του 2ου κειμένου: Τα μάτια όλων είχαν δακρύσει ... παρατηρήστε αν σε όλα τα ρήματα υπάρχει υποκείμενο. • Μπορείτε να βρείτε τα υποκείμενα που παραλείπονται; • Μπορείτε τώρα να πείτε γιατί παραλείπονται;

Τα μάτια όλων είχαν δακρύσει, κι όταν τελείωσα την ανάγνωση, άντρες, γυναίκες και παιδιά με πλησίασαν, με αγκάλιασαν και μου είπαν: «Μας έδωσες μεγάλη χαρά, σ' ευχαριστούμε χίλιες φορές». Με συνόδεψαν θριαμβευτικά μέχρι την πόλη, όπου ήθελαν να με φιλοξενήσουν με κάθε γενναιοδωρία και χωρίς κανείς να ενοχληθεί στο ελάχιστο. Δε μ' άφησαν να φύγω πριν να υποσχεθώ πως θα ξαναεπισκεφτώ το χωριό τους.

είχαν δακρύσει	υποκ. τα μάτια
τελείωσα	υποκ. εννοείται εγώ από την κατάληξη του ρήματος (α' ενικό)
πλησίασαν	υποκ. άντρες, γυναίκες, παιδιά (ενν. από τα συμφραζόμενα)
αγκάλιασαν	υποκ. άντρες, γυναίκες, παιδιά (ενν. από τα συμφραζόμενα)
είπαν	υποκ. άντρες, γυναίκες, παιδιά (ενν. από τα συμφραζόμενα)
έδωσες	υποκ. εσύ εννοείται από την κατάληξη του ρήματος (β' ενικό)
ευχαριστούμε	υποκ. εννοείται εμείς από την κατάληξη του ρήματος (α' πληθυντικό)
συνόδεψαν	υποκ. εννοείται εκείνοι από την κατάληξη του ρήματος (γ' πληθυντικό, δέχεται ως υποκείμενο κάτι γενικό και αόριστο)
ήθελαν	υποκ. ενν. εκείνοι από την κατάληξη του ρήματος (γ' πληθυντικό, δέχεται ως υποκείμενο κάτι γενικό και αόριστο)
να φιλοξενήσουν	υποκ. εκείνοι από την κατάληξη του ρήματος (γ' πληθυντικό, δέχεται ως υποκείμενο κάτι γενικό και αόριστο)
να ενοχληθεί	υποκ. κανείς
Δε (μ') άφησαν	υποκ. εννοείται εκείνοι από την κατάληξη του ρήματος (γ' πληθυντικό, δέχεται ως υποκείμενο κάτι γενικό και αόριστο)
να φύγω	υποκ. εννοείται εγώ από την κατάληξη του ρήματος (α' ενικό)
να υποσχεθώ	υποκ. εννοείται εγώ από την κατάληξη του ρήματος (α' ενικό)
θα ξαναεπισκεφτώ	υποκ. εννοείται εγώ από την κατάληξη του ρήματος (α' ενικό)

Διαβάζω και γράφω (σελ. 15 σχολ. βιβλ.)

1. Υπογραμμίστε τα υποκείμενα των ρημάτων και σημειώστε δίπλα ποια μορφή έχουν:

α. ρήμα: **είναι** – υποκ.: **Οι Έλληνες** (ουσιαστικό)
β. ρήμα: **πήγα** -- υποκ.: **εγώ** (προσωπική αντωνυμία)
γ. ρήμα: **χτυπούσε** – υποκ. (ένας) **ξένος** (επίθετο)
δ. ρήμα η απρόσωπη έκφραση: **το καλύτερο ήταν** -- (το) **να διαβάσω**
(ουσιαστικοποιημένη πρόταση με την προσθήκη του άρθρου **το**) / ρήμα: **να διαβάσω** -- υποκ. **εγώ** (προσωπική αντωνυμία)

2. Αντικαταστήστε τα υποκείμενα των προτάσεων της προηγούμενης άσκησης με άλλα, διαφορετικής μορφής από αυτή που έχουν.

α. **Εκείνοι** είναι αρκετά διαφορετικοί. (κείμε. 3) (αντωνυμία)
β. **Ο ίδιος** πήγα μ' έναν άλλο οδηγό απ' τον παλιό δρόμο. (κείμε. 2) (επίθετο)
γ. **Κάποιος** χτυπούσε την πόρτα τους. (κείμε. 3) (αντωνυμία)
δ. **Το καλύτερο** ήταν **το διάβασμα** (κείμε. 2) (ουσιαστικό)

3. Εντοπίστε στο **κείμενο 4** στις παραγράφους Μπλε Λιμανάκι και Μονή Παναγίας τα ρήματα χωρίς υποκείμενο. • Μπορείτε να συμπληρώσετε τα υποκείμενα που παραλείπονται;

α. Στην παράγραφο **Μπλε Λιμανάκι** τα ρήματα: **προχωρήστε, βρείτε, αφήστε, ξεκινήστε, θα βρεθείτε** δεν έχουν υποκείμενα και εννοείται για το καθένα από αυτά η προσωπική αντωνυμία β' προσώπου **εσείς**.

β. Στην παράγραφο **Μονή Παναγίας**:
Το ρήμα **είναι** έχει ως υποκείμενο το ουσιαστικό **η εκκλησία** που εννοείται.
Το ρήμα **προσέξτε** έχει ως υποκείμενο την προσωπική αντωνυμία β' προσώπου **εσείς** που εννοείται.

4. Σχηματίστε καινούριες προτάσεις, αντικαθιστώντας τις προτάσεις-υποκείμενα που γράφονται με έντονους χαρακτήρες με άλλες δικές σας.

α. Είναι αλήθεια ότι δεν ήξερε τι να του πει.
Είναι αλήθεια πως όλα έγιναν πολύ γρήγορα.
β. Απαγορεύεται να καπνίζετε στο σχολείο.
Απαγορεύεται να περνάτε με κόκκινο φανάρι.

Ακούω και μιλώ (σελ. 16 σχολ. βιβλ.)

1. Στο παρακάτω απόσπασμα έχει αλλάξει το υποκείμενο των ρημάτων της β' παραγράφου του κειμένου 1 (ήταν τα παιδιά και έχει γίνει εγώ). Συγκρίνετε τα δύο κείμενα και πείτε ποιες αλλαγές έγιναν στα ρήματα.

Δε θέλησα να πάρω τίποτα μαζί μου, ούτε φαγητό ούτε νερό. Θα έψαχνα να βρω μόνος (-η) την τροφή μου μέσα στο δάσος, όπως έκαναν οι πρωτόγονοι άνθρωποι για χιλιάδες χρόνια.
Στο παραπάνω απόσπασμα υποκείμενο είναι το **εγώ** αντί για **τα παιδιά** που ήταν το υποκείμενο του αρχικού κειμένου 1. Σύμφωνα με τον κανόνα συμφωνίας ρήματος-υποκειμένου το ρήμα πρέπει να συμφωνεί με το υποκείμενό του σε πρόσωπο και αριθμό. Γι' αυτό και τα ρήματα του κειμένου 1, *Δε θέλησαν, να πάρουν, Θα έψαχναν και να βρουν* (ενν. υποκ. τα παιδιά), στο παραπάνω απόσπασμα έχουν τεθεί σε α' ενικό πρόσωπο, **Δε θέλησα, να πάρω, Θα έψαχνα, να βρω**, και συμφωνούν σε πρόσωπο (α' πρόσωπο) και αριθμό (ενικός αριθμός) με το υποκείμενο **εγώ**, που εννοείται.

Διαβάζω και γράφω (σελ. 16 σχολ. βιβλ.)

1. Έφτασα λοιπόν στα χωράφια του Λαέρτη και κάθισα να ξεκουραστώ και να διαβάσω τη ραψωδία ω της Οδύσσειας. (κείμεν. 2) • Ξαναγράψτε αυτό το απόσπασμα ξεκινώντας έτσι:

Ο Ερρίκος Σλήμαν έφτασε στα χωράφια του Λαέρτη και κάθισε να ξεκουραστεί και να διαβάσει τη ραψωδία ω της Οδύσσειας. (συμφωνία υποκ. ρ. κατά το πρόσωπο και τον αριθμό)

Ο Ερρίκος Σλήμαν και ο συνοδός του έφτασαν στα χωράφια του Λαέρτη και κάθισαν να ξεκουραστούν και να διαβάσουν τη ραψωδία ω της Οδύσσειας. (όταν στην πρόταση υπάρχουν περισσότερα από ένα υποκ. το ρήμα μπαίνει σε πληθυντικό αριθμό και στο επικρατέστερο πρόσωπο.)

2. Χωριστείτε σε ομάδες και κάθε ομάδα να ξαναγράψει τη συνταγή (κείμεν. 5) ξεκινώντας με έναν από τους παρακάτω τρόπους:

Εγώ καθαρίζω και ψιλοκόβω τις τομάτες. Προσθέτω αλάτι, πιπέρι, δυόσμο, τα κρεμμύδια και την κανέλα και τα ζυμώνω όλα μαζί σε μια μεγάλη κούπα. Προσθέτω όσο αλεύρι χρειάζεται για να γίνει ένας πολτός πολύ μαλακός. Βάζω λάδι να κάψει στο τηγάνι και παίρνω μια κουταλιά από το μείγμα μας και το ρίχνω στο τηγάνι.

Όταν οι κεφτέδες ψηθούν από τη μια μεριά, τους γυρνώ κι από την άλλη. Κατά προτίμηση, σερβίρονται ζεστοί. Στο μείγμα μπορώ να προσθέσω και λίγο τριμμένο τυρί φέτα για να γίνουν ακόμα πιο εύγευστοι.

Εσύ καθαρίζεις και ψιλοκόβεις τις τομάτες. Προσθέτεις ... ζυμώνεις... Προσθέτεις... Βάζεις ... παίρνεις ... ρίχνεις ... γυρνάς. Στο μείγμα μπορείς να προσθέσεις ...

Εσύ και η μητέρα σου καθαρίζετε και ψιλοκόβετε τις τομάτες. Προσθέτετε ... ζυμώνετε ...Προσθέτετε ... Βάζετε ... παίρνετε ... ρίχνετε ... γυρνάτε. Στο μείγμα μπορείτε να προσθέσετε ...

Οι μαγείρισσες καθαρίζουν και ψιλοκόβουν τις τομάτες. Προσθέτουν ... ζυμώνουν ...Προσθέτουν ... Βάζουν ... παίρνουν ... ρίχνουν ... γυρνάνε. Στο μείγμα μπορούν να προσθέσουν...

- Έπειτα συγκρίνετε τα κείμενά σας και παρατηρήστε πώς συμφωνεί κάθε φορά το ρήμα με το υποκείμενό του.

Παρατηρούμε ότι όταν αλλάξουμε το υποκείμενο, τα ρήματα συμφωνούν με το νέο υποκείμενό τους στον αριθμό και στο πρόσωπο.

Τα ρήματα: *χρειάζεται, γίνει, κάψει, ψηθούν, σερβίρονται, γίνονται* δεν αλλάζουν μορφή ούτε υποκείμενο με το οποίο συμφωνούν στον αριθμό και το πρόσωπο.

Γ. ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΜΕ ΑΧΩΡΙΣΤΑ ΜΟΡΙΑ

Ακούω και μιλώ (σελ. 17 σχολ. βιβλ.)

1. Μπορείτε να εντοπίσετε τα αχώριστα μόρια-προθήματα και τις λέξεις από τις οποίες σχηματίζονται οι παρακάτω λέξεις; • Χωρίστε τις λέξεις στα δύο μέρη από τα οποία έχουν σχηματιστεί ανακαλύψει, ξεκουραστώ (κείμεν. 2) αναζητήστε, υποδέχονταν (κείμεν. 3) ακατοίκητα (κείμεν. 4) επιστροφής (κείμεν. 1)

λέξη	Α΄ μέρος: αχώριστο μόριο-πρόθημα	Β΄ μέρος
ανακαλύψει	ανα-	καλύπτω
ξεκουραστώ	ξε-	κουράζομαι
αναζητήστε	ανα-	ζητώ
υποδέχονταν	υπό-	δέχομαι
ακατοίκητα	α-	κατοικώ
επιστροφής	επι-	στροφή

2. Συγκρίνετε τις παραπάνω λέξεις με τις λέξεις που αποτελούν τα δεύτερα μέρη τους. • Πώς αλλάζει η σημασία όταν έχει προστεθεί το αχώριστο μόριο;

ανακαλύπτω: η λέξη σημαίνει βρίσκω τυχαία ή έπειτα από έρευνες κάτι που προϋπήρχε, αλλά κανείς δεν το ήξερε έχει και έχει **αντίθετη σημασία από την αρχική καλύπτω που σημαίνει σκεπάζω.**

ξεκουράζομαι: παραμένω σε μια κατάσταση κατά την οποία δεν εργάζομαι ώστε να ανακτήσω τις σωματικές, πνευματικές κλπ δυνάμεις μου και να μου φύγει η κούραση. Το ακριβώς αντίθετο σημαίνει η αρχική λέξη **κουράζομαι:** αισθάνομαι αδυναμία, καταβάλλω προσπάθεια να πετύχω κάτι.

αναζητώ: ζητώ επίμονα, εξετάζω, ερευνώ, το αχώριστο μόριο **ανα-** επιτείνει (τονίζει) τη σημασία της αρχικής λέξης **ζητώ.**

υποδέχομαι: το **υπο-** ως πρώτο συνθετικό δηλώνει ότι αυτό που σημαίνει το **ρ. δέχομαι** συντελείται με πιο έντονο τρόπο.

ακατοίκητος: η λέξη σημαίνει αυτός που δεν κατοικείται και έχει αντίθετη σημασία με την αρχική λέξη **κατοικημένος** = αυτός που κατοικείται.

επιστροφή: το αχώριστο μόριο **επι-** δίνει στην αρχική λέξη στροφή τη σημασία της επανόδου.

Κείμενο 6 [Άγιος Αχιλλεύς]

Διαβάζω και γράφω (σελ. 19 σχολ. βιβλ.)

1. Συμπληρώστε τα κενά του κειμένου 6 με τις ακόλουθες λέξεις: διαταράξετε, εμπνέουν, πρόσβαση, επεξηγηματικός, ξεπροβάλλουν, περιβάλλοντος

Πρόκειται για ένα γοητευτικό νησάκι στην περιοχή των Πρεσπών. Η πεζογέφυρα που κατασκευάστηκε καθιστά την **πρόσβαση** στο νησί έναν ευχάριστο περίπατο. Πριν από την πεζογέφυρα αφήστε το αυτοκίνητο σας, προσέχοντας να μη **διαταράξετε** την ηρεμία του **περιβάλλοντος** και πάντοτε σκεπτόμενοι ότι κάπου εκεί γύρω μπορεί να ζευγαρώνουν κάποια σπάνια είδη πουλιών. Μπορείτε να εφοδιαστείτε με νερό και ίσως κάποιο ελαφρύ γεύμα. Οι τοποθεσίες που θα δείτε **εμπνέουν** για ένα πικ νικ στα γρασίδια με καταπληκτική θέα. Σπουδαιότερο είναι να μην ξεχάσετε τη φωτογραφική σας μηχανή! Καθώς προχωράτε στην πεζογέφυρα παρατηρήστε τους καλαμιώνες και, καθώς πλησιάζετε, το νοσοκομείο πουλιών. Στην είσοδο του νησιού υπάρχει **επεξηγηματικός** χάρτης για το πού μπορείτε να πάτε. Ακολουθήστε το μονοπάτι με τις άσπρες πέτρες. Οι λόφοι πράσινου καλύπτουν τη μια μεριά του λόφου, ενώ από την άλλη **ξεπροβάλλουν** τα χαλάσματα της **Βασιλικής** του Αγίου Αχιλλείου.

2. δυσανάλογος, δυσάρεστος, διαγώνιος, διαβλέπω, αρχιληστής, αμφιταλαντεύομαι, επίγειος, ενήλικος, ημίθεος, υποκατάστημα:

- Ψάξτε στο λεξικό τις σημασίες των λέξεων αυτών.
- Χρησιμοποιήστε τρεις από αυτές τις λέξεις για να σχηματίσετε προτάσεις.
- Προσπαθήστε να βρείτε τις σημασίες των αχώριστων μορίων.

δυσανάλογος: που δε βρίσκεται σε αναλογία με κάτι άλλο, που είναι μεγαλύτερος, περισσότερος ή μικρότερος, λιγότερος από όσο πρέπει. (το δυσ- δηλώνει έλλειψη αναλογίας)

δυσάρεστος: α. για κάτι που προκαλεί θλίψη, απογοήτευση, ενόχληση ή αποστροφή.

β. για κάποιον του οποίου η προσωπικότητα ή κάποια συγκεκριμένη ενέργεια προκαλεί δυσάρεσκεια σε κάποιον άλλο. (το δυσ- είναι στερητικό)

διαγώνιος: α. (μαθημ., για ευθεία) που ενώνει δύο μη διαδοχικές γωνίες (κορυφές) ενός πολυγώνου β. πλάγιος, λοξός. (το δια- δηλώνει την κίνηση μέσα από τόπο, το ανάμεσα, το διαμέσου)

διαβλέπω: διακρίνω κάτι πριν να συμβεί ή πριν να εκδηλωθεί πλήρως, με βάση ορισμένες ενδείξεις ή / και με προσεκτική και οξυδερκή παρατήρηση. (το δια- επιτάσσει την έννοια της λέξεις βλέπω)

αρχιληστής: αρχηγός συμμορίας ληστών· λήσταρχος. (το αρχι- δηλώνει υπεροχή)

αμφιταλαντεύομαι: διστάζω, δεν μπορώ να αποφασίσω, να επιλέξω ανάμεσα σε δύο πράγματα, σε δύο δυνατότητες (το αμφι- σημαίνει ότι κάποιος βρίσκεται ανάμεσα σε δύο μέρη, δύο πλευρές)

επίγειος: α. που αναφέρεται και ιδίως βρίσκεται στη γη ως χώρο κατοικίας και δραστηριότητας των ανθρώπων β. που αναφέρεται και ιδίως βρίσκεται στην επιφάνεια της ξηράς. (το επι- σημαίνει επάνω)

ενήλικος: α. που έχει περάσει τη φάση της σωματικής και διανοητικής ανάπτυξής του, που έχει μπει στην ηλικία της ωριμότητας και θεωρείται ότι είναι ικανός να ρυθμίζει μόνος του τη ζωή του. β. (νομ.) που έχει συμπληρώσει την προβλεπόμενη από το νόμο ηλικία και γι' αυτό είναι ικανός για κάθε δικαιοπραξία ή είναι ικανός να αποκτά δικαιώματα και να υποβάλλεται σε υποχρεώσεις. (το εν- δηλώνει την ένταξη σ' αυτό που δηλώνει το β' συνθετικό – εδώ η ηλικία δηλαδή η ενηλικίωση)

ημίθεος: μυθικός ήρωας του οποίου ο ένας από τους δύο γονείς ήταν θεός. (το ημι- δηλώνει ότι κάτι είναι μισό, δεν έχει ολοκληρωθεί)

υποκατάστημα: κατάσταση το οποίο εξαρτάται από ένα κεντρικό, εδρεύει σε άλλη περιοχή και έχει κάποια σχετική αυτονομία. (το υπό- δηλώνει ότι κάτι είναι σε ιεραρχικά κατώτερη τάξη, θέση)

Αμφιταλαντεύτητα πολύ καιρό πριν πάρω την απόφαση να εγκατασταθώ στην επαρχία.

Αυτή η τράπεζα έχει πολλά **υποκαταστήματα** σε όλη την Ελλάδα.

Ο ΟΗΕ **διαβλέπει** νέα κρίση στις σχέσεις Ισραήλ-Παλαιστίνης.

3. Χωριστείτε σε ομάδες. Η κάθε ομάδα:

- Θα αναλάβει ένα αχώριστο μόριο, από τον πίνακα,
- Θα ψάξει τις σημασίες του στο ηλεκτρονικό *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* (Τριανταφυλλίδης on-line, <http://www.komvos.edu.gr/Dictionaries/dictionline/DictOnLineTri.htm>) ή στο σχολικό λεξικό)
- Θα τις καταγράψει και θα ψάξει να βρει (από βιβλία του σχολείου) λέξεις με το ίδιο μόριο που να αντιστοιχούν σε ορισμένες σημασίες του.

(Η απάντηση είναι ενδεικτική:

δυσ- & **δύσ-**: πρόθημα κυρίως σε επίθετα, συχνά λόγια ή επιστημονικά και τα παράγωγά τους· (πρβ. δυσκολο-).

1. (κυρίως με ρηματικό επίθετο σε -τος) δηλώνει ότι το προσδιοριζόμενο δύσκολα μπορεί να δεχτεί την ενέργεια που συνεπάγεται η πρωτότυπη λέξη. ANT ευ-: *δυσδιάγνωστος, δυσεπίλυτος, δύσκαμπτος, δυσκίνητος, δυσπρόφερτος, δύσχρηστος· δυσκαμψία, δυσκινησία. || δύσπιστος· δυσπιστία· δυσπιστώ· (φυσ.) δυσηλεκτραγωγός, δυσθερμαγωγός, κακός αγωγός ηλεκτρισμού, θερμότητας.*

2α. προσδίδει στην ουδέτερη σημασία της πρωτότυπης λέξης την ιδιότητα του κακός, άσχημος, δυσάρεστος. ANT ευ-: *δύσθυμος, δύσμορφος, δύσσομος, δύστυχος, δύστροπος· δυσθυμία, δυσσομία, δυστυχία· δυστροπώ, δυστυχώ. β.* (ιατρ.) για διαταραχή, ανωμαλία ή απόκλιση από το κανονικό όσον αφορά τη μορφή ή τη λειτουργία αυτού που συνεπάγεται η πρωτότυπη λέξη (συνήθ. με το επίθημα -ία 1): *δυσεντερία, δυσκαταποσία, δυσλεξία, δυσπλασία, δύσπνοια.*

3. λειτουργεί ως στερητικό αίροντας τη θετική σημασία της πρωτότυπης λέξης: *δυσανάλογος, δυσαρμονικός. ANT ανάλογος, αρμονικός· δυσαναλογία, δυσαρμονία.)*

Δ. ΤΡΟΠΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Δ.1 Τρόποι ανάπτυξης παραγράφου

Ακούω και μιλώ (σελ. 19 σχολ. βιβλ.)

1. Στο κείμενο 3 προσέξτε πώς προαναγγέλλεται στην αρχή της πρώτης παραγράφου ο τρόπος ανάπτυξης της παραγράφου.

Η πρώτη παράγραφος ξεκινά με τη θεματική πρόταση: *Οι Έλληνες έχουν μια χαρακτηριστική λέξη που περιγράφει θαυμάσια τη διάθεσή τους απέναντι στους ξένους: φιλοξενία.* Για να επαληθεύσουμε τη θεματική πρόταση και να αποδείξουμε ότι είναι αντικειμενική, η ανάπτυξη της παραγράφου θα γίνει με τη μέθοδο των (ιστορικών) παραδειγμάτων.

2. Στη συνέχεια υπογραμμίστε τα (ιστορικά) στοιχεία-παραδείγματα που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας για να αναπτύξει την αρχική θέση του (στη θεματική πρόταση).

Στοιχεία-παραδείγματα που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας για να αναπτύξει τη θεματική πρόταση: Ήδη στα ομηρικά χρόνια περιγράφονται σκηνές πολύ εγκάρδιας φιλοξενίας, όπου ο ξένος επισκέπτης αντιμετωπίζεται ως ιερό πρόσωπο.

Οι θεοί των αρχαίων Ελλήνων –και ειδικά ο Δίας– πολύ συχνά έπαιρναν την ανθρώπινη μορφή και εμφανίζονταν ως ξένοι στα σπίτια των ανθρώπων, για να τους βοηθήσουν σε διάφορα σημαντικά ζητήματα αλλά και για προσωπικές τους υποθέσεις (κυρίως ερωτικές).

Οι αρχαίοι Έλληνες λοιπόν, κάθε φορά που ένας ξένος χτυπούσε την πόρτα τους, τον υποδέχονταν με τιμές και τον αντιμετώπιζαν ως ιερό πρόσωπο, έχοντας πάντα στο νου τους ότι μπορεί να ήταν κάποιος θεός. Του έβαζαν να φάει, του γέμιζαν το ποτήρι με εκλεκτό κρασί, του έστρωναν να κοιμηθεί, και μόνο όταν είχε χορτάσει και είχε ξεκουραστεί έπαιρναν το θάρρος να τον ρωτήσουν ποιος είναι και από πού έρχεται.

3. Η επόμενη παράγραφος συνεχίζει με το ίδιο περιεχόμενο ή παρουσιάζει κάτι διαφορετικό; • Τι είδους στοιχεία-παραδείγματα χρησιμοποιούνται εδώ; • Από την Ιστορία ή από τη σημερινή ζωή;

Θεματική πρόταση: Οι σημερινοί Έλληνες είναι αρκετά διαφορετικοί.

Λεπτομέρειες: (παραδείγματα – τύποι ανθρώπων 1) Πολλοί από αυτούς που ζουν και εργάζονται στις τουριστικές περιοχές, αν και περηφανεύονται για την καταγωγή τους, αγνοούν παντελώς το νόημα της λέξης φιλοξενία.

(παραδείγματα – τύποι ανθρώπων 2) Για να μην αναφέρουμε ότι οι περισσότεροι δεν είναι καν Έλληνες. Ξανθές τουρίστριες που βρήκαν τον τρόπο για δωρεάν ή και κερδοφόρες διακοπές σάς σερβίρουν μη ελληνικά ποτά ενώ εσείς απολαμβάνετε ξένη μουσική παρέα μ δεκάδες άλλους ξένους. Ξένοι σερβιτόροι σας δίνουν ξενόγλωσσα μενού για να παραγγείλετε ξένες σπεσιαλιτέ.

(παραδείγματα – τύποι ανθρώπων 3) Ξένες ρεσεψιονίστ σας εξυπηρετούν μιλώντας τη δική τους γλώσσα, για να έχετε μια αξέχαστη διαμονή σε ένα περιβάλλον που δεν έχει καμία σχέση με την πατρίδα μας.

(παράδειγμα - γεγονός) Και ίσως κάποια αφίσα στον τοίχο του δωματίου σας, με κάποια ερημική ακρογιαλιά από αυτές που δεν ξέρει κανείς να σας πει πού ακριβώς είναι, να σας θυμίζει με ένα τεράστιο GREECE τη χώρα στην οποία κάνετε διακοπές.

Διαβάζω και γράφω (σελ. 20 σχολ. βιβλ.)

1. Διαμορφώστε ένα απλό διάγραμμα των δύο πρώτων παραγράφων του κειμένου 3 στο οποίο να φαίνεται το υλικό με το οποίο αναπτύσσονται οι λεπτομέρειες.

Α΄ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

Θεματική πρόταση: Οι Έλληνες έχουν μια χαρακτηριστική λέξη που περιγράφει θαυμάσια τη διάθεσή τους απέναντι στους ξένους: φιλοξενία. Η φιλοξενία είναι μια αρετή των Ελλήνων από τότε που εμφανίστηκαν στην ιστορία.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΕΙΣ

→ (από τον πολιτισμό - Όμηρος) Ήδη στα ομηρικά χρόνια περιγράφονται σκηνές πολύ εγκάρδιας φιλοξενίας, όπου ο ξένος επισκέπτης αντιμετωπίζεται ως ιερό πρόσωπο.

→ (από το χώρο των θεών) Οι θεοί των αρχαίων Ελλήνων –και ειδικά ο Δίας– πολύ συχνά έπαιρναν την ανθρώπινη μορφή και εμφανίζονταν ως ξένοι στα σπίτια των ανθρώπων, για να τους βοηθήσουν σε διάφορα σημαντικά ζητήματα αλλά και για προσωπικές τους υποθέσεις (κυρίως ερωτικές).

→ (από το χώρο των ανθρώπων) Οι αρχαίοι Έλληνες λοιπόν, κάθε φορά που ένας ξένος χτυπούσε την πόρτα τους, τον υποδέχονταν με τιμές και τον αντιμετώπιζαν ως ιερό πρόσωπο, έχοντας πάντα στο νου τους ότι μπορεί να ήταν κάποιος θεός. Του έβαζαν να φάει, του γέμιζαν το ποτήρι με εκλεκτό κρασί, του έστρωναν να κοιμηθεί, και μόνο όταν είχε χορτάσει και είχε ξεκουραστεί έπαιρναν το θάρρος να τον ρωτήσουν ποιος είναι και από πού έρχεται.

Β' ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

Θεματική πρόταση: Οι σημερινοί Έλληνες είναι αρκετά διαφορετικοί.

ΛΕΠΤΟΜΕΡΙΕΣ

→ **(παραδείγματα – τύποι ανθρώπων 1)** Πολλοί από αυτούς που ζουν και εργάζονται στις τουριστικές περιοχές, αν και περηφανεύονται για την καταγωγή τους, αγνοούν παντελώς το νόημα της λέξης φιλοξενία.

→ **(παραδείγματα – τύποι ανθρώπων 2)** Για να μην αναφέρουμε ότι οι περισσότεροι δεν είναι καν Έλληνες. Ξανθές τουρίστριες που βρήκαν τον τρόπο για δωρεάν ή και κερδοφόρες διακοπές σας σερβίζουν μη ελληνικά ποτά ενώ εσείς απολαμβάνετε ξένη μουσική παρέα με δεκάδες άλλους ξένους. Ξένοι σερβιτόροι σας δίνουν ξενόγλωσσα μενού για να παραγγείλετε ξένες σπεσιαλιτέ.

→ **(παραδείγματα – τύποι ανθρώπων 3)** Ξένες ρεσεψιονίστ σας εξυπηρετούν μιλώντας τη δική τους γλώσσα, για να έχετε μια αξέχαστη διαμονή σε ένα περιβάλλον που δεν έχει καμία σχέση με την πατρίδα μας.

→ **(παραδείγματα-γεγονός)** Και ίσως κάποια αφίσα στον τοίχο του δωματίου σας, με κάποια ερημική ακρογιαλιά από αυτές που δεν ξέρει κανείς να σας πει πού ακριβώς είναι, να σας θυμίζει με ένα τεράστιο GREECE τη χώρα στην οποία κάνετε διακοπές.

- 2. Προσπαθήστε τώρα στις επόμενες θεματικές προτάσεις να αναπτύξετε τις λεπτομέρειες με τη χρήση συγκεκριμένων παραδειγμάτων είτε από την ιστορία του τόπου σας (1η παράγραφος) είτε από ένα ταξίδι-εκδρομή με το σχολείο σας (2η παράγραφος).**

1η ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

Θεματική πρόταση: Η περιοχή μας (η πόλη μας) ήταν κέντρο πολιτισμού και δημιουργίας στο παρελθόν.

Λεπτομέρειες: Η ιστορία της Σαντορίνης ξεκινάει με την άφιξη των πρώτων κατοίκων στη «Στρογγύλη» (λόγω του σχήματός της) ή Καλλίστη γύρω στο 3.000 π. Χ και τη δημιουργία των πρώτων προϊστορικών οικισμών. Κατοικήθηκε από Φοίνικες και Δωριείς και τον 16ο αι. π. Χ., αποικήθηκε από τους Μινωίτες και έγινε σημαντικό κέντρο του Μινωικού πολιτισμού. Τα πρώτα αρχαιολογικά ευρήματα ήρθαν στο φως το 1860 και 10 χρόνια αργότερα οι Γάλλοι αρχαιολόγοι Η. Gorgeix και Η. Marnet ξεκίνησαν τις ανασκαφές στα ορυχεία της Θηρασιάς και στο Ακρωτήριο. Το 1896 η αρχαιολογική σκαπάνη του βαρόνου Hilier Gaertrinken αποκάλυψε τα ίχνη ενός οικισμού που χρονολογείται στις αρχές του 9ου αιώνα π. Χ. στην περιοχή του Μέσα Βουνού. Το 1967 μια ομάδα με επικεφαλής τον Σπύρο Μαρινάτο αποκάλυψε την Μεταμινωική Πόλη του Ακρωτηρίου, από τα σημαντικότερα κέντρα του μεγάλου αυτού πολιτισμού του Αιγαίου ήδη από τα μέσα του 16ου αιώνα π.Χ.

Κατακλείδα: Οι ανασκαφές συνεχίζονται μέχρι σήμερα και τα ευρήματα που φιλοξενούνται σε διάφορα μουσεία του νησιού αποδεικνύουν ότι η Σαντορίνη δεν είναι μόνο ένα νησί για διακοπές και ξενύχτι αλλά και ένας χώρος πολιτισμού και ιστορίας.

2η ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΣ

Κατακλείδα: Πολλά ευχάριστα γεγονότα συνέβησαν στην πρόσφατη εκδρομή του σχολείου μας.

Λεπτομέρειες: Μήνες πριν είχαμε προγραμματίσει αυτή την εκδρομή στον αρχαιολογικό χώρο της αρχαίας Επιδαύρου και όλοι ήμασταν ενθουσιασμένοι. Πρωί πρωί μαζευτήκαμε στον χώρο του σχολείου, επιβιβαστήκαμε στα λεωφορεία και ξεκινήσαμε. Πρώτη στάση στον Ισθμό της Κορίνθου, για να θαυμάσουμε τη διώρυγα. Ήταν πραγματικά εντυπωσιακή! Μερικά παιδιά σχεδίαζαν μάλιστα να κάνουν ελεύθερη πτώση όταν μεγαλώσουν, άλλα είχαν εντυπωσιαστεί με το βάθος της και άλλα σχολίαζαν ένα καράβι που εκείνη την ώρα διέσχιζε τον ισθμό. Μετά τον Ισθμό η διαδρομή για την Επίδαυρο δεν ήταν πολύ μεγάλη. Μόλις φτάσαμε στον προορισμό μας, επισκεφτήκαμε το Ασκληπιείο, το Αρχαιολογικό μουσείο και το θέατρο της Επιδαύρου. Όλοι μας εντυπωσιαστήκαμε όταν μάθαμε ότι η ξακουστή ακουστική του οφείλεται στο γεγονός ότι το θέατρο είναι κατασκευασμένο από πυρόλιθο, ο οποίος απορροφά τον ήχο όπως το ανθρώπινο σώμα. Από την αρχαία Επίδαυρο πήγαμε στην κοντινή παραλία της Παλιάς Επιδαύρου. Παίξαμε, χορέψαμε, τραγουδήσαμε και, αφού φάγαμε, επιβιβαστήκαμε στα λεωφορεία. Εξαντλημένοι, αλλά ευχαριστημένοι με όσα είδαμε και μάθαμε, επιστρέψαμε στο σχολείο.

Κατακλείδα: Ήταν μια πραγματικά αξέχαστη εκδρομή.

Δ2 Άλλοι τρόποι ανάπτυξης παραγράφου

Ακούω και μιλώ (σελ. 23)

1. Εντοπίστε τις ομοιότητες και τις διαφορές μεταξύ Αστερίξ και Οβελίξ ([κείμε. 7](#)).

Και οι δύο ήρωες είναι Γαλάτες, κάτοικοι του ανυπότακτου χωριού, τους αρέσουν οι πλάκες, το κυνήγι, τα ψητά αγριογούρουνα, οι επικίνδυνες αποστολές και κυρίως να εξολοθρεύουν Ρωμαίους. Ο Αστερίξ είναι πιο κοντούλης και μικρόσωμος, είναι πανέξυπνος και θαρραλέος και αντλεί την υπερφυσική του δύναμη από τον μαγικό

ζωμό του Δρυΐδη Πανοραμίξ. Ο Οβελίξ είναι γιγαντόσωμος, προμηθευτής μενίρ και η δύναμή του είναι ανεξάντλητη, καθώς όταν ήταν μικρός, έπεσε μέσα στη χύτρα με τον μαγικό ζωμό.

2. Ο συντάκτης του [κειμένου 8](#) μας προτείνει ορισμένα ξενοδοχεία στα Γιάννενα. Με ποιο τρόπο αναλύει τις λεπτομέρειες της παραγράφου;

Ο συντάκτης αναλύει τις λεπτομέρειες με διαίρεση:

Θεματική πρόταση: Υπάρχουν πολλά διαθέσιμα ξενοδοχεία για να επιλέξει ο επισκέπτης.

Ανάλυση με διαίρεση

Πρώτη επιλογή του επισκέπτη ένας ξενώνας του 20ού αι.

Δεύτερη επιλογή: ένα πέτρινο εβραϊκό σπίτι

Τρίτη επιλογή: ένα παλιό κτίριο του 18ου αι.

3. Με βάση τα στοιχεία του [κειμένου 9](#) προσπαθήστε να πείσετε ένα φίλο ή τους συμμαθητές σας ότι είναι καλό να γνωρίσουν το ράφτινγκ.

Το ράφτινγκ είναι ίσως η μοναδική δραστηριότητα που μας επιτρέπει να θαυμάσουμε από τόσο κοντά τις ομορφιές των ποταμών, κυρίως εκείνων που σχηματίζουν φαράγγια ή άλλους απροσπέλαστους σχηματισμούς, και να απολαύσουμε το φυσικό τοπίο με έναν τρόπο διαφορετικό από τα

συνηθισμένα. Εκτός όμως από την έκκριση αδρεναλίνης και τη στενή επαφή με τη φύση, το ράφτινγκ μας βοηθά να αναπτύξουμε την κοινωνικότητα μας και να μάθουμε να συνεργαζόμαστε με τους άλλους, καθώς για τη δραστηριότητα αυτή είναι αναγκαία η αρμονική συνεργασία μεταξύ των ατόμων της ομάδας. Επιπλέον, το ράφτινγκ είναι μια ήπια δραστηριότητα στην οποία μπορούν να συμμετάσχουν παιδιά και μεγάλοι. Αρκεί να βρίσκονται σε καλή φυσική κατάσταση, να ξέρουν κολύμπι, φυσικά να σέβονται τη δύναμη του νερού και, κυρίως, να ακολουθούν πιστά τις οδηγίες του συνοδού.

➤ ο τρόπος ανάλυσης της θεματικής πρότασης είναι η **αιτιολόγηση**.

4. Ο συντάκτης του κειμένου 10 επιχειρώντας να ορίσει τον όρο «πολιτισμός» προσπαθεί να επεκτείνει τον όρο αυτό και σε άλλους τομείς. Ποιοι είναι αυτοί;

Ο πολιτισμός, σύμφωνα με τον συντάκτη του κειμένου 10, δεν περιλαμβάνει μόνο τις τέχνες και τα πνευματικά δημιουργήματα των ανθρώπων. Περιλαμβάνει ακόμα:

- ✓ κοινούς κώδικες επικοινωνίας (π.χ. τη γλώσσα),
- ✓ αξίες (π.χ. δημοκρατία, ελευθερία κτλ.),
- ✓ πεποιθήσεις (τα πιστεύω των μελών για τον κόσμο γύρω τους),
- ✓ κανόνες συμπεριφοράς (π.χ. ήθη και έθιμα),
- ✓ κοινωνικούς θεσμούς και τις κοινωνικές δομές.

Η παράγραφος αναπτύσσεται με τη μέθοδο του **ορισμού** και της **διαίρεσης**.

Διαβάζω και γράφω (σελ. 23 σχολ. βιβλ.)

1. Γράψτε μία παράγραφο με θεματική πρόταση τη σύγκριση των δύο προσώπων (Αστερίξ - Οβελίξ). • Στη συνέχεια αναπτύξτε τις λεπτομέρειες καταγράφοντας πρώτα τις ομοιότητες και μετά αντιπαραθέστε μία μία τις διαφορές. • Μπορείτε να κάνετε την ίδια άσκηση συγκρίνοντας δύο ιστορικά πρόσωπα.

Ο Αστερίξ και ο Οβελίξ είναι δύο Γαλάτες ήρωες και οι πρωταγωνιστές του κόμικ «Αστερίξ ο Γαλάτης». Και οι δύο κάτοικοι του μοναδικού χωριού που δεν έχουν κατακτήσει οι Ρωμαίοι, το ανυπότακτο χωριό, τους αρέσουν οι πλάκες, το κυνήγι, τα ψητά αγριογούρουνα, οι επικίνδυνες αποστολές και κυρίως να εξολοθρεύουν Ρωμαίους με όπλο την υπερφυσική τους δύναμη, την οποία αντλούν από τον μαγικό ζωμό που ετοιμάζει ο Δρυΐδης Πανοραμίξ. Οι διαφορές τους είναι ότι ο Αστερίξ είναι κοντούλης και μικρόσωμος, ενώ ο Οβελίξ μεγαλόσωμος και εύσωμος, ο Αστερίξ είναι πανέξυπνος και θαρραλέος ενώ ο Οβελίξ λίγο αφελής και πεισματάρης. Ο Αστερίξ αντλεί την υπερφυσική του δύναμη από τον μαγικό ζωμό του Δρυΐδη Πανοραμίξ αλλά η δύναμή του Οβελίξ είναι ανεξάντλητη καθώς όταν ήταν μικρός έπεσε μέσα στη χύτρα με τον μαγικό ζωμό. Οι δύο φίλοι έχουν διαφορετικά επαγγέλματα: ο Αστερίξ είναι πολεμιστής ενώ ο Οβελίξ κατασκευαστής μενίρ.

• Ο Αχιλλέας και ο Έκτορας είναι ήρωες του Τρωικού πολέμου και γιοι βασιλιάδων. Τι κι αν ο ένας είναι ο μεγάλος αρχηγός των Τρώων και ο άλλος μόνο των Μυρμιδόνων, αφού αρχηγός των Αχαιών είναι ο Αγαμέμνονας, και οι δύο είναι γενναίοι πολεμιστές, ατρόμητοι και θαρραλέοι, ευσεβείς, αγαπημένοι των θεών και τυπικοί στις θρησκευτικές τους υποχρεώσεις. Η πατρίδα, η τιμή, η δόξα και η

υστεροφημία τους είναι αξίες πολύ πιο σημαντικές από τη ζωή τους. Και οι δύο ήρωες ξέρουν ότι θα πεθάνουν. Όμως, δεν υποχωρούν ούτε φοβούνται τον θάνατο. Ο Αχιλλέας θέλει να εκδικηθεί τον χαμό του Πατρόκλου, γνωρίζοντας ότι, σύμφωνα με τον χρησμό, αν σκοτώσει τον Έκτορα, θα πεθάνει και ο ίδιος. Ο Έκτορας είναι θνητός και ο Αχιλλέας ημίθεος. Ο θνητός Έκτορας ξέρει ότι δεν μπορεί να νικήσει τον ημίθεο Αχιλλέα, αλλά καταπνίγει τον φόβο του και βγαίνει έξω από τα τείχη της πόλης γνωρίζοντας ότι δεν πρόκειται να γυρίσει πίσω ζωντανός. Σε κανέναν τους δεν αρμόζει ο φόβος και η δειλία. Είναι οι κορυφαίοι των Αχαιών και των Τρώων.

2. Προσπαθήστε να αναπτύξετε μία παράγραφο για τα αξιοθέατα του τόπου σας που αξίζει να επισκεφτεί κάποιος διαιρώντας τα αξιοθέατα αυτά σε κατηγορίες (π.χ. ιστορικά κ.ά.).

Ο **Πειραιάς**, η πόλη που γεννήθηκε και στην οποία κατοικώ, ήταν από την αρχαιότητα το σημαντικότερο λιμάνι της Ελλάδας. Είναι πολλά τα αξιοθέατα που αξίζει κάποιος να επισκεφτεί στον Πειραιά. Τα σπουδαιότερα μουσεία της πόλης είναι: το Ναυτικό Μουσείο Ελλάδος, το οποίο αποτελεί το μεγαλύτερο Ναυτικό Μουσείο της Ελλάδος και παρουσιάζει την ιστορία και την εξέλιξη του ναυτικού της Ελλάδας από την προϊστορική εποχή ως τις μέρες μας· το Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά τα εκθέματα του οποίου καλύπτουν την ιστορία της πόλης από την αρχαιότητα έως τις μέρες μας· το Μουσείο Ηλεκτρικών Σιδηροδρόμων, το Μουσείο Ζωγραφικής και Σκηνογραφίας και η Δημοτική Πινακοθήκη Πειραιά. Σημαντικά κέντρα πολιτισμού αποτελούν και τα θέατρα της πόλης: το Δημοτικό Θέατρο Πειραιά, το Βεάκειο Δημοτικό Θέατρο, που βρίσκεται στον λόφο της Καστέλας (Προφήτη Ηλία) και έχει μορφή αρχαίου θεάτρου, και το Μενάνδρειο Δημοτικό Θέατρο. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν αξιοθέατα όπως το Σηραγγείο, ή Σπηλιά του Παρασκευά, η Σπηλιά της Αρετούσας, η Νησίδα Κουμουνδούρου. Σημαντικό για την ιστορία του Πειραιά είναι και το αντίγραφο από το «λιοντάρι του Πειραιά». Το πρωτότυπο έργο (φωτ. επάνω) σήμερα βρίσκεται στη Βενετία. Εξαιτίας μάλιστα της επιβλητικής παρουσίας του μνημείου, η πόλη ονομαζόταν και Πόρτο Λεόνε (**Porto Leone**). Φυσικά στην πόλη υπάρχουν πολλοί χώροι άθλησης και διασκέδασης ενώ η βόλτα στην Καστέλα και στο Πασαλιμάνι, στο Τουρκολίμανο ή στο Μικρολίμανο είναι μοναδικές, ξεχωριστές και αξέχαστες.

Το λιοντάρι του Πειραιά

3. Σε μία παράγραφο 8-10 γραμμών επιχειρήστε να δικαιολογήσετε σε μια φιλική σας παρέα γιατί θα επιλέγατε ένα συγκεκριμένο άθλημα ή χόμπι (π.χ. ποδόσφαιρο, ορειβασία, κολύμβηση κτλ.).

Το αγαπημένο μου χόμπι είναι η ορειβασία. Εμείς οι ορειβάτες ανεβαίνουμε τα βουνά, διασχίζουμε ρεματιές, ερχόμαστε στη φύση για να απολαύσουμε την ομορφιά της και να γνωρίσουμε το μεγαλείο της. Να μάθουμε τη συντροφικότητα. Να διδαχθούμε από τη φύση και να φθάσουμε σε ισορροπία μαζί της και με τον εαυτό μας. Με την ορειβασία και τις συγγενικές δραστηριότητες (ήπια ορεινή

πεζοπορία, αναρρίχηση, διάσχιση φαραγγιών με βάρκα ή με τα πόδια, ορειβατικό σκι) μπορούν όλοι (παιδιά και μεγάλοι) να χαρούν τις ομορφιές της πατρίδας μας μακριά από την τουριστική «αξιοποίηση». Αλλά το σημαντικότερο στοιχείο της ορειβατικής φιλοσοφίας είναι η αλληλεγγύη. Πριν και πάνω απ' όλα ο ορειβάτης είναι Άνθρωπος[...] Η ορειβασία είναι άθλημα και αγώνας εσωτερικός που εξυψώνει την ψυχή και χαλυβδώνει σώμα και θέληση. Και προχωρεί πέρα και πάνω από τα άλλα αθλητικά αγωνίσματα. Δεν εμπεριέχει ανταγωνισμούς και επιδόσεις για πρωταθλητισμό, αλλά συμμετοχή, αλληλοβοήθεια-χωρίς νικητές και ηττημένους. Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, που καταβάλλεται προσπάθεια να μετατραπούν τα πάντα σε εμπορεύματα, γίνεται συνείδηση ότι πρέπει να αντισταθούμε στην ισοπέδωση και τον ευτελισμό των αξιών και των ιδανικών. Όπως κάθε έκφραση του ανθρώπινου πολιτισμού, έτσι και η ορειβασία μπορεί να αποτελέσει «μοχλό» αντίστασης, γιατί σφυρηλατεί χαρακτήρες και δημιουργεί ήθος. («60 χρόνια δράση», Ε.Ο.Σ. Χαλκίδας, διασκευή)

Ε. ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. Στο δρόμο για τη Μαλτεζάνα, στη στάση για το λεωφορείο, εκεί... ξεκινήστε την κατάβαση (κείμεν. 4). Όπως είναι γνωστό, με λεωφορείο, αυτοκίνητο ή τρένο γίνονται χερσαία ταξίδια, με πλοίο θαλάσσια και με αεροπλάνο αεροπορικά. Ομαδοποιήστε ανάλογα με τη φύση του ταξιδιού τις παρακάτω λέξεις, χωρίζοντάς τες σε τρεις κατηγορίες (κάποιες δεν αναφέρονται μόνο σε μία κατηγορία): οδικά ταξίδια –θαλάσσια ταξίδια – αεροπορικά ταξίδια.

χερσαία ταξίδια	θαλάσσια ταξίδια	αεροπορικά ταξίδια
<p>εκτροχιάζομαι μηχανοδηγός οδικό δίκτυο αμαξοστοιχία σταθμάρχης οδικώς αναχώρηση επιστροφή αποβάθρα τουρίστας κλινάμαξα βαγόνι</p>	<p>αποπλέω αγκυροβολώ ιπτάμενο δελφίνι ατμοπλοϊκώς αναχώρηση επιστροφή άγωνα γραμμή αποβάθρα τουρίστας κυβερνήτης καμαρότος θαλαμηγός πλοιοκτήτης υποπλοίαρχος πλοηγώ πλοίαρχος προκουμαία</p>	<p>απογειώνομαι αερολιμένας προσθαλασσωνομαι προσγείωση πιλότος πλήρωμα αεροπορικώς αναχώρηση επιστροφή άγωνα γραμμή αεροσυνοδός τουρίστας κυβερνήτης πύργος ελέγχου αεροναυπηγός συνοδός εδάφους αεροδιάδρομος</p>

2. Εντοπίστε στο κείμενο 1 λέξεις σύνθετες με αχώριστα μέρη και χωρίστε τες στα δύο μέρη τους.

- Επιφυλακή: επι + φυλακή
- Υπάρχει: υπό + άρχω
- Εκδρομή: εκ + έδραμον
- Εξερευνήσουν: εξ + ερευνώ
- Περιβάλλον: περί + βάλλω
- Ξεκινήσαμε, ξεκινούσε, ξεκινούσαν: ξε + κινώ
- Επιβίωση: επί+βιώνω
- Περπάτημα: περι+ πατώ
- Υπόλοιπος: υπό + λείπω
- Δυσπιστία: δυσ + πίστη
- Επιστροφή: επί + στροφή

3. Στο κείμενο 3 θίγεται το πρόβλημα της μίμησης των ξένων στις τουριστικές περιοχές. Στα κείμενα 3, 4 και 9 εντοπίστε ξένες λέξεις (ακόμα κι όταν είναι

γραμμένες με ελληνικά στοιχεία) που αναφέρονται στον τουρισμό και συγκεντρώστε τες σε έναν πίνακα. • Μπορείτε να συμπληρώσετε τον πίνακα και με άλλες λέξεις που θα προτείνετε εσείς στην τάξη.

Μενού = ο κατάλογος με τα φαγητά που προσφέρει ένα εστιατόριο

Σπescιαλιτέ = το φαγητό ή το ποτό που παρασκευάζεται με ιδιαίτερο τρόπο και θεωρείται μοναδικό και ιδιαίτερο.

Ρεσεψιονίστ = υπάλληλος που εργάζεται στον χώρο υποδοχής ενός ξενοδοχείου.

Αφίσσα = μεγάλο φύλλο τυπωμένου χαρτιού με σκοπό να πληροφορήσει και να ενημερώσει το κοινό.

Greece = Ελλάδα

Καρτ ποστάλ = κάρτα αλληλογραφίας στη μια πλευρά της οποίας υπάρχει φωτογραφία και στην άλλη μπορούμε να γράψουμε κάποιο μήνυμα.

Φεστιβάλ = το σύνολο των καλλιτεχνικών εκδηλώσεων που έχουν ενιαίο περιεχόμενο, συνήθως οργανώνονται στον ίδιο χώρο, αφορά ένα ορισμένο καλλιτεχνικό είδος (π.χ. φεστιβάλ ροκ μουσικής) και σπάνια το έργο ενός καλλιτέχνη.

Ράφτινγκ: άθλημα κατά το οποίο πραγματοποιείται κατάβαση ενός περισσότερο ή λιγότερο επικίνδυνου ποταμού με ειδικά διαμορφωμένο μονοθέσιο ή διθέσιο σκάφος ή βάρκα.

Άλλες ξενόγλωσσες λέξεις:

Σαβουάρ βιβρ: οι καλοί τρόποι, οι κανόνες καλής συμπεριφοράς

Σλόγκαν: σύνθημα

Ρεφρέν: το τμήμα του τραγουδιού που επαναλαμβάνεται συχνά.

Σαμποτάζ: δολιοφθορά

Σλάιντ(ς): διαφάνειες

- 4. Από τα κείμενα 1 και 4 βρείτε ουσιαστικά και επίθετα που έχουν σχέση με τα ταξίδια και τη φύση. • Μπορείτε να βρείτε για μερικά από αυτά κι άλλες λέξεις στο Σχολικό Λεξικό που να ανήκουν στην ίδια ετυμολογική οικογένεια;**

Ουσιαστικά: ξηρασία, αέρηδες, αγέρας, εκδρομή, δάσος, νερό, περιβάλλον, δάσος, μέρα, κύκλος, φυτά, φωτοσύνθεση, περιβάλλον, επιβίωση, φαράγγι, βουνά, περπάτημα, ορίζοντας, λεύκα, κορμός, δέντρα, φλούδα, κορφές, κοιλάδα, φύση, ομορφιά, θέα, κάστρο, σπήλαιο, καλοκαίρι, λαογραφία, έθιμα, σουρούπο, δωμάτια.

Επίθετα: φυσικό (περιβάλλον), σκληρή, άγρια, σκασμένη (φλούδα), ντόπιες (λιχουδιές), ντόπιες (φορεσιές), παραδοσιακοί (χοροί), πλούσιος (τόπος), μεταφορικά (μέσα), σμαραγδένια, πεντακάθαρα, μαγευτικά (νερά), καταπράσινα (νερά), αρχαία (ευρήματα).

Οικογένειες λέξεων:**Δάσος:** δασάρχης, δασικός, δασώδης, δασαρχείο**Ζώα:** ζωοδότης, ζωοκλέφτης, ζωοδόχος, ζωή, ζωώδης, ζωτικός**Φυτό:** φυτεία, φυτεύω, φυτολογία, φυτοζωώ, φυτοφάγος, φυτοφάρμακο**Περιβάλλον:** περιβαλλοντολογικός, περιβαλλοντολογία περιβαλλοντολόγος**Εκδρομή:** εκδράμω, εκδρομικός, εκδρομέας**ΣΤ. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΛΟΓΟΥ****Ακούω και μιλώ** (σελ. 25 σχολ. βιβλ.)

1. Περιγράψτε στην τάξη ή στους συμμαθητές σας/ φίλους σας έναν τόπο (πόλη, περιοχή) της Ελλάδας που έχετε επισκεφτεί. • Δώστε έμφαση σ' εκείνα τα στοιχεία του τόπου που σας εντυπωσίασαν και σ' εκείνα που σας απογοήτευσαν (τεχνική της αντίθεσης).

Την προηγούμενη εβδομάδα πήγαμε με τους γονείς μου στο Ναύπλιο. Ήταν μια επίσκεψη που την είχαμε σχεδιάσει δύο μήνες πριν καθώς τα ξενοδοχεία της πόλης είναι μόνιμως γεμάτα.

Μόλις φτάσαμε στο ξενοδοχείο, αφήσαμε τις αποσκευές μας και βγήκαμε να γνωρίσουμε την πόλη. Το Ναύπλιο μάς κέρδισε αμέσως όχι μόνο με την ομορφιά του, αλλά κυρίως επειδή είναι μια πόλη που συνδυάζει τον σύγχρονο τρόπο ζωής με την ιστορία, όπως την «αφηγούνται» τα καλοδιατηρημένα νεοκλασικά της. Σημείο εκκίνησης της βόλτα μας η Παλιά Πόλη με τα γοητευτικά αρχοντικά, τις τούρκικες κρήνες και τα πλακόστρωτα στενά. Η Παλιά Πόλη είναι γεμάτη καταστήματα με τουριστικά αναμνηστικά, ρούχα, χρυσαφικά, παιχνίδια και πολλά παραδοσιακά μαγαζιά με χειροποίητα κομπολόγια, για τα οποία το Ναύπλιο φημίζεται ιδιαίτερα (υπάρχει και μουσείο για κομπολόγια!). Έχει τόσα πολλά μαγαζιά, εστιατόρια, καφετέριες και νυχτερινά μαγαζιά η Παλιά Πόλη, που άρχισα να αναρωτιέμαι πού μένουν οι ντόπιοι. Άραγε εξακολουθούν οι κάτοικοι να μένουν Παλιά Πόλη ή στον βωμό της τουριστικής ανάπτυξης πούλησαν ή ενοικίασαν τα σπίτια τους και οι ίδιοι μετακόμισαν σε άλλο σημείο του σύγχρονου Ναυπλίου; Αφήνοντας στην άκρη τη διάθεση για κριτική και τις αρνητικές σκέψεις προχώρησα προς την πλατεία Συντάγματος, η οποία αποτελεί την καρδιά του Ναυπλίου. Η πλατεία είναι γεμάτη με ιστορικά κτίρια ανάμεσά τους το πρώτο αλληλοδιδασκτικό σχολείο και το Αρχαιολογικό μουσείο. Πολύ κοντά στην πλατεία βρίσκεται και ο

ναός του Αγίου Σπυρίδωνα γνωστός και από τη δολοφονία του Καποδίστρια, του πρώτου κυβερνήτη της Ελλάδας. Εκείνο όμως που με εντυπωσίασε ιδιαίτερα ήταν το κάστρο του Παλαμηδίου με τα 999 σκαλοπάτια του. Ένα τόσο όμορφο κάστρο και όμως τόσο άσχημα σημαδεμένο από την καταδίκη και τη φυλάκιση του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη! Φυσικά, η περιήγησή μας περιελάμβανε και το Μπούρτζι, το πιο γνωστό αξιοθέατο της περιοχής. Το μικρό αυτό φρούριο είναι χτισμένο στο νησάκι των Αγίων Θεοδώρων και, όπως μας ενημέρωσαν οι ντόπιοι, στις αρχές της δεκαετίας του 1860 ήταν τόπος διαμονής των δημίων που εκτελούσαν τους θανατοποινίτες του Παλαμηδιού.

Η απόδραση στο Ναύπλιο ήταν μια αξέχαστη εμπειρία. Αν βέβαια εξαιρέσεις τις ορδές των τουριστών, που δυσκόλευαν την περιήγηση και την έκαναν εξαιρετικά χρονοβόρα. Σίγουρα θα ξαναπάω και συνιστώ και σε σας να πάτε. Αρκεί να είναι σε περίοδο εκτός της τουριστικής σεζόν.

- 2. Ένας επισκέπτης-φιλοξενούμενος έρχεται στο σπίτι σας ή στην πόλη σας. Σας ζητά να του παρουσιάσετε με απλό και σαφή τρόπο τα πιο ενδιαφέροντα σημεία της περιοχής σας για να τα επισκεφτεί στο λίγο χρόνο που διαθέτει (τεχνική της αιτιολόγησης).**

Το πρώτο που πρέπει να επισκεφτείς αυτές τις λίγες μέρες που θα μείνεις στην Αθήνα είναι ο ιερός βράχος της Ακρόπολης. Δεν γίνεται ταξίδι στην Αθήνα χωρίς επίσκεψη στη Ακρόπολη. Η Ακρόπολη είναι το υπέρτατο θαύμα της αρχιτεκτονικής και ένα από τα σημαντικότερα αρχαία μνημεία της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς. Εδώ θα θαυμάσεις από κοντά τα αρχαία μνημεία του ιερού βράχου, τον Παρθενώνα, το Ερέχθειο, τα Προπύλαια και τον Ναό της Απτέρου Νίκης, και φυσικά τη Θέα της Αθήνας

από ψηλά. Λίγο πιο κάτω θα συναντήσεις το θέατρο του Ηρώδη του Αττικού, ένα θέατρο σύμβολο του παγκόσμιου θεάτρου, της παιδείας και της πνευματικής καλλιέργειας. Επόμενος σταθμός το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο της Ακρόπολης. Στο νέο μουσείο της Ακρόπολης, με την καταπληκτική και μοντέρνα αρχιτεκτονική του, βρίσκονται τα εκθέματα που προέρχονται από ανασκαφές στην Ακρόπολη και στο ιστορικό κέντρο, αλλά και ευρήματα που ήρθαν στο φως κατά την κατασκευή του Μετρό. Έπειτα από την Ακρόπολη σειρά έχει η επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο στην οδό Πατησίων, ένα από τα πιο ιστορικά μουσεία και κτίρια της πόλης. Στο Αρχαιολογικό Μουσείο θα έχεις την ευκαιρία να θαυμάσεις ανεκτίμητες συλλογές από διάφορες χρονικές περιόδους της αρχαιότητας, αλλά και σπουδαία ιστορικά μνημεία που φιλοξενούνται εκεί. Ακολουθεί επίσκεψη στο Μουσείο Μπενάκη, το οποίο στους τρεις ορόφους του φιλοξενεί αντιπροσωπευτικά έργα της

ελληνικής ιστορίας και τέχνης από την προϊστορική μέχρι τη σύγχρονη εποχή. Η σύντομη επίσκεψή σου στην Αθήνα θα τελειώσει με καφέ στην Πλάκα, στον ίσκιο της Ακρόπολης, βόλτα στην Ερμού, τον πιο εμπορικό δρόμο της πόλης, και, φυσικά, δεν θα φύγεις χωρίς να δοκιμάσεις το διάσημο κεμπάπ στο Μοναστηράκι.

- 3. Διαβάστε από το βιβλίο της Οδύσσειας στη ραψωδία ν τους στίχους 265-279 και 391-398 και συγκρίνετέ τους με μια σύγχρονη περιγραφή της Ελλάδας που θα βρείτε σε διάφορες πηγές, όπως σε μια εγκυκλοπαίδεια ή σ' ένα σύγχρονο ταξιδιωτικό οδηγό ή σύγχρονο λογοτεχνικό κείμενο.**

Στους στίχους της ραψωδίας ν έχουμε περιγραφή και πληροφορίες για το φυσικό περιβάλλον της Ιθάκης. Μαθαίνουμε ότι το νησί: είναι ξακουστό στα πέρατα της γης, δεν έχει αμαξωτούς δρόμους και είναι γεμάτο βράχια, αν και μικρό δεν είναι άγονο αλλά παράγει σιτάρι, κρασί, το κλήμα του είναι βροχερό και δροσερό, έχει κοπάδια με γίδια και βόδια και λογής λογής δέντρα και αστέρευτες πηγές, διαθέτει λιμάνι και ξεχωρίζει το βουνό Νήριτο.

Σε ένα σύγχρονο κείμενο ή οδηγό οι πληροφορίες για την Ιθάκη είναι λίγο διαφορετικές. Στην **εγκυκλοπαίδεια** δίνονται πολλές και αναλυτικές πληροφορίες για το νησί (την ιστορία του, τις εμπορικές του συναλλαγές κ.ά.) αλλά ενσωματώνονται και στοιχεία όπως αυτά που αναφέρονται στο απόσπασμα της *Οδύσσειας* (προϊόντα του νησιού, μορφολογία του εδάφους, κλίμα).

Ο **τουριστικός οδηγός** περιέχει όλα τα παραπάνω, όχι τόσο αναλυτικά όσο η εγκυκλοπαίδεια, αλλά περιλαμβάνει και στοιχεία που είναι αναγκαία για τους ξένους επισκέπτες: πληροφορίες για τον τρόπο που θα μετακινηθούν, που θα ψυχαγωγηθούν, για τις μόνιμες πολιτιστικές εκδηλώσεις, για τα καταλύματα της περιοχής. Ο τουριστικός οδηγός στόχο έχει να διευκολύνει τον επισκέπτη να γνωρίσει και να περάσει όσο το δυνατόν καλύτερα στο νησί.

Σε ένα **λογοτεχνικό έργο** η περιγραφή θα εκφράζει τις εντυπώσεις και τον τρόπο που ο συγγραφέας/ποιητής αντιλαμβάνεται την επίσκεψη ή τη διαμονή του στην Ιθάκη. Ένα λογοτεχνικό έργο μπορεί να περιέχει και πληροφορίες για την Ιθάκη, όμως χωρίς την αυστηρή- επιστημονική μορφή των πληροφοριών της εγκυκλοπαίδειας ούτε την ενημερωτική μορφή ενός ταξιδιωτικού οδηγού, περισσότερο θα απηχεί τις απόψεις του συγγραφέα/ποιητή.

Διαβάζω και γράφω (σελ. 25 σχολ. βιβλ.)

1. Χωριστείτε σε δύο ομάδες. Κάθε μέλος της πρώτης να γράψει μία παράγραφο με την τεχνική της σύγκρισης-αντίθεσης για τα ταξίδια με δύο διαφορετικά μέσα (π.χ. οδικά ταξίδια – αεροπορικά ταξίδια). Κάθε μέλος της δεύτερης ομάδας να γράψει μία παράγραφο με την τεχνική της αιτιολόγησης, εξηγώντας γιατί προτιμά τα ταξίδια με ένα συγκεκριμένο μεταφορικό μέσο. Όλοι θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν τις λέξεις της αντίστοιχης στήλης της [άσκησης 1](#) από το λεξιλόγιο.

Ταξίδι με τρένο και αεροπλάνο

Πάντα ενθουσιάζομαι με τη διαδικασία που προηγείται ενός ταξιδιού με αεροπλάνο. Μόλις φτάσω στον **αερολιμένα** με καταλαμβάνει ο ενθουσιασμός του ταξιδιού. Η καλύτερή μου στιγμή είναι όταν η **συνοδός εδάφους** εύχεται καλό ταξίδι στους επιβάτες και όταν ο **πιλότος** και το **πλήρωμα** μας καλωσορίζουν στο

αεροσκάφος. Ταξιδεύω πάντα **αεροπορικώς** για μακρινούς προορισμούς και όταν θέλω να φτάσω γρήγορα σε έναν τόπο. Από την άλλη, μπορεί το τρένο να είναι πολύ πιο αργό, αλλά η **αναχώρηση** από την **αποβάθρα** των σταθμών με τους αποχαιρετισμούς και τα γεμάτα συγκίνηση πρόσωπα των ανθρώπων που αποχαιρετούν τους δικούς τους, τον **σταθμάρχη** με τη στολή του και το τρένο που καταφτάνει αργά στην **αποβάθρα** με γοητεύουν και μου φέρνουν στον νου εικόνες από άλλη εποχή. Τα **βαγόνια** είναι συνήθως άνετα, μπορείς να σηκωθείς από τη θέση σου και να περπατήσεις, ενώ στα μακρινά ταξίδια έχεις τη δυνατότητα να ξεκουραστείς σε μια **κλινάμαξα**. Στο αεροπλάνο η εξυπηρέτηση των **αεροσυνοδών** είναι δεδομένη ενώ στο τρένο είναι πολύ δύσκολο να βρεις κάποιον να σε εξυπηρετήσει. Το αεροπλάνο, αν εξαιρέσουμε τα δραματικά λεπτά της **απογείωσης** και της **προσγείωσης**, θεωρείται το ασφαλέστερο μέσο μεταφοράς, ενώ τα πιο συνηθισμένα ατυχήματα με τρένο αφορούν τον **εκτροχιασμό της αμαξοστοιχίας**.

Ταξίδι με τρένο

Το αγαπημένο μου μέσο μεταφοράς είναι το τρένο, το οποίο επιλέγω πάντα όταν πρόκειται να ταξιδέψω στο εσωτερικό της χώρας. Το τρένο είναι φιλικό προς το περιβάλλον και η χρήση του μπορεί να μειώσει την κυκλοφοριακή συμφόρηση και τη ρύπανση. Το ταξίδι με το τρένο είναι

αρκετά ξεκούραστο αφού μπορεί κανείς να σηκωθεί και να περπατήσει στο **βαγόνι** σε περίπτωση που έχει πιαστεί. Το τρένο διαθέτει κυλικείο, ειδικούς χώρους για μωρά, μέχρι και **κλινάμαξες**. Μεγάλο πλεονέκτημά του είναι το χαμηλό κόστος μεταφοράς σε σχέση με τα άλλα μέσα.

Τα σύγχρονα τρένα έχουν εξελιχθεί και προσφέρουν ταχύτητα, συνέπεια, αξιοπιστία και ασφάλεια στους ταξιδιώτες. Όμως, η **αναχώρηση** και η **επιστροφή** του τρένου στον σταθμό, η στολή και οι κινήσεις του **σταθμάρχη**, ο **μηχανοδηγός** και η αναμονή στην αποβάθρα είναι εικόνες μιας άλλης εποχής που δεν φαίνεται ν' αλλάζουν παρά την εξέλιξη της τεχνολογίας και την αεροδυναμική εμφάνιση των **βαγονιών** και της **αμαξοστοιχίας**.

2. Ακολουθώντας το παράδειγμα του **κειμένου 4**: «10 ακόμα λόγοι για να γευτείτε την εκλεπτυσμένη ομορφιά της Αστυπάλαιας», γράψτε κι εσείς μια διαφημιστική λεζάντα-κάρτα με 7 λόγους για τους οποίους αξίζει να επισκεφτεί κανείς τον τόπο σας.

Προορισμός σας η Σκόπελος γιατί:

1. είναι γεμάτη πλατάνια και τρεχούμενα νερά, έχει λευκές αμμουδιές και απέραντο γαλάζιο.
2. η Χώρα είναι χτισμένη αμφιθεατρικά, η θέα είναι πανοραμική, τα σοκάκια λιθόστρωτα και τα σπίτια της κάτασπρα.
3. τα υφαντά και τα κεραμικά της είναι δουλεμένα με κέφι και μεράκι.
4. δεν χρειάζεστε αυτοκίνητο! Μπορείτε να χρησιμοποιείτε τα τοπικά μέσα και ταξί.
5. είναι γεμάτη λαογραφικά μουσεία που θα σας πληροφορήσουν για τον τοπικό πολιτισμό και τις παραδόσεις που χάνονται.
6. «πρέπει» να επισκεφτείτε την αρχαία Πτεπάρηθο, το Ασκληπιείο, τους λαξευτούς τάφους στο βουνό Δέλφη, και τις μονές της Ευαγγελιστρίας και του Προδρόμου.
7. θα γευτείτε ντόπιες λιχουδιές: ροφός στιφάδο, κρέας με κυδώνια και φυσικά τη διάσημη στριφτή σκοπελίτικη τυρόπιτα.

3. Ψάχνοντας στο διαδίκτυο ανακαλύψατε πολλές διευθύνσεις σχολείων ή φορέων στα οποία προβάλλεται με απλό και αισθητικά σύγχρονο τρόπο η περιοχή τους ή η πόλη τους. Σ' ένα κείμενο-πρόσκληση τριών παραγράφων το οποίο απευθύνεται στους μαθητές ενός Γυμνασίου μιας άλλης περιοχής της χώρας καλέστε τους να επισκεφτούν την περιοχή σας.

Η Αλόνησος είναι από τα πιο όμορφα νησιά της Ελλάδας και ανήκει στο σύμπλεγμα των Βόρειων Σποράδων. Η έκτασή της φτάνει τα 64,5 τχλμ., έχει 3.000 μόνιμους κατοίκους, οι οποίοι ζουν κυρίως στο Πατητήρι και ασχολούνται με την αλιεία, τη γεωργία και τον τουρισμό. Σήμερα το νησί είναι διάσημο εξαιτίας του πάρκου προστασίας της φώκιας Μονάχους Μονάχους, της Ακαδημίας Ομοιοπαθητικής, των μικρών ακατοίκητων νησιών του αρχιπελάγους, που αναπτύσσονται

διάσπαρτα γύρω της, και του πλήθους των ναυαγίων που έφερε στο φως η αρχαιολογική έρευνα.

Η Αλόνησος καλύπτεται από χαμηλά βουνά, μικρές πεδιάδες και πεντακάθαρες παραλίες γεμάτες χρώματα. Κόκκινοι γκρεμοί με πολύχρωμα βότσαλα, λευκή άμμος, καταγάλανα νερά και δέντρα που φτάνουν ως τη θάλασσα. Από τις οργανωμένες παραλίες ξεχωρίζουν, ο Μεγάλος Μουρτιάς, ο Άγιος Δημήτριος, το Κοκκινόκαστρο, ο Λεφτός Γιαλός και η Χρυσή Μηλιά. Μορφολογικά το νησί διακρίνεται στην πεδινή και την ορεινή ζώνη. Στον νότο, που είναι και το πεδινό τμήμα, είναι χτισμένοι οι οικισμοί, ενώ στον βορρά, με τις άγριες και βραχώδεις ακτές, υπάρχουν απόμερες σπηλιές μέσα στις οποίες φωλιάζουν φώκιες και αγριοπερίστερα, ενώ ψηλά στον ουρανό πετούν γεράκια και γλάροι. Η πλούσια χλωρίδα και πανίδα των νησιών του αρχιπελάγους γύρω από την Αλόνησο, στα οποία καταφεύγουν πλήθος από σπάνια και απειλούμενα είδη, οδήγησε την ελληνική πολιτεία στην αναγνώριση της σημασίας του μοναδικού αυτού βιότοπου και στον χαρακτηρισμό του ως μνημείο της φύσης και καταφύγιο της άγριας ζωής.

Σας προσκαλούμε λοιπόν να περάσετε τις διακοπές σας στην Αλόνησο. Είμαστε σίγουροι ότι θα περάσετε αν όχι τις καλύτερες σίγουρα τις πιο ενδιαφέρουσες διακοπές της ζωής σας. Η Αλόνησος δεν θα σας «επιτρέψει» να πλήξετε, οι παραλίες της είναι πραγματικά αριστουργήματα του Αιγαίου, είτε πρόκειται για τις οργανωμένες παραλίες είτε για πιο απομονωμένες, το θαλάσσιο πάρκο της μοναδικό στην Ευρώπη, οι γαστρονομικές απολαύσεις αξέχαστες. Για εσάς που αγαπάτε τη φύση, την ηρεμία, τους περιπάτους, τις καταδύσεις και τα θαλάσσια σπορ η Αλόνησος θα σας καταπλήξει!!!

Σας περιμένουμε για αξέχαστες διακοπές!!!!

TM ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

• Στο πλαίσιο μιας τοπικής εκδοτικής προσπάθειας για την προβολή της περιοχής, η τάξη σας ανέλαβε να διαμορφώσει έναν απλό τουριστικό οδηγό για την πόλη ή την περιοχή σας. Χωριστείτε σε ομάδες εργασίας και συλλογής υλικού ώστε:

1. να συλλέξετε φωτογραφικό υλικό,
2. να μελετήσετε άλλους οδηγούς και σχετικά βιβλία (Τοπική Ιστορία, Γεωγραφία κτλ.).

• Στη συνέχεια οργανώστε τη δομή του οδηγού ώστε να είναι εύχρηστος και καλαίσθητος και παράλληλα γράψτε τα αντίστοιχα κείμενα με τη συνεργασία των καθηγητών της Ιστορίας και της Γεωγραφίας. • Ζητήστε και τη βοήθεια του καθηγητή της Πληροφορικής, ώστε ο οδηγός να έχει ηλεκτρονική μορφή και να υπάρχει και στο διαδίκτυο. • Μπορείτε να αναζητήσετε πληροφορίες σε διάφορες ηλεκτρονικές διευθύνσεις, όπως ο δικτυακός τόπος του ΕΟΤ (www.eot.gr). Προσέξτε πώς οργανώνονται οι πληροφορίες στο δικτυακό τόπο του ΕΟΤ για να «πάρτε ιδέες» για τη δική σας δραστηριότητα.

Τουριστικός οδηγός Κρήτης

(Οι πληροφορίες που δίνονται παρακάτω είναι ενδεικτικές)

Εισαγωγικό σημείωμα - Μια πρώτη γνωριμία με το νησί και τους κατοίκους του.

Φύση και περιβάλλον (χάρτης, γεωγραφικά στοιχεία, κλίμα, μορφολογία εδάφους, χλωρίδα-πανίδα)

Μυθολογία και ιστορία (μυθολογικά πρόσωπα, μύθοι σχετικοί με την Κρήτη, προϊστορία, νεολιθική περίοδος, Μινωικός πολιτισμός, ιστορικοί χρόνοι, βυζαντινή περίοδος, ενετοκρατία, τουρκοκρατία, νεότερα χρόνια)

Πολιτισμός και Παράδοση (ήθη, έθιμα, τοπική κουζίνα, πολιτιστικές εκδηλώσεις, κρητική μουσική παράδοση, γράμματα και τέχνες, μουσεία, μνημεία, αρχιτεκτονική, τοπική φορεσιά, χοροί)

Σύγχρονη Κρήτη (νομοί του νησιού, μεγαλύτερες πόλεις, οδικές διαδρομές, παραλίες, κρητική κουζίνα με κάποιες δημοφιλείς συνταγές, ψυχαγωγία, επιλογές διαμονής, δυνατότητες πρόσβασης με τα τοπικά μέσα μεταφοράς ή με ιδιωτικά μέσα, λιμάνια και αεροδρόμια του νησιού)

Απαραίτητα στοιχεία: χάρτες με τις οδικές διαδρομές, τις

ονομασίες πόλεων, χωριών και των κυριότερων σημείων του νησιού [π.χ. μνημεία, σπουδαίοι αρχαιολογικοί χώροι κ.ά.]. Πλούσιο φωτογραφικό υλικό, που θα συνοδεύει όλα μας τα κείμενα και όπου χρειάζεται θα τα επεξηγεί.)

Τηλέφωνα πρώτης ανάγκης και πληροφορίες για την τοπική αγορά και προτάσεις για αγορά συγκεκριμένων τοπικών προϊόντων.

™ Περισσότερες πληροφορίες για την οργάνωση του ταξιδιωτικού σας οδηγού, θα βρείτε και στις σελίδες:

<http://www.visitgreece.gr/el>

http://www.greek-tourism.gr/index_gr.htm

<http://city-of-athens.com/gr/>

<http://www.crete.tournet.gr/el>

<http://www.menoume-ellada.gr/default.aspx>

Ας θυμηθούμε ΤΙ ΜΑΘΑΜΕ Σ' ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΕΝΟΤΗΤΑ

Το υποκείμενο μπορεί να έχει τις μορφές: *ουσιαστικό, αντωνυμία, επίθετο ή πρόταση*.

Παραλείπεται συνήθως όταν είναι *α'* ή *β'* πρόσωπο!

Το υποκείμενο συμφωνεί με το ρήμα σε *πρόσωπο* και σε *αριθμό*.

Να βρείτε το αχώριστο μόριο των λέξεων: διασχίζω: *δια-*, ημιδιατροφή: *ημι-*, συνένωση: *συν-*, υπόστεγο: *υπο-*.

Ένας συνηθισμένος τρόπος ανάπτυξης παραγράφου είναι η παρουσίαση *στοιχείων-παραδειγμάτων* από την Ιστορία ή την καθημερινή μας ζωή.

Άλλοι τρόποι είναι με *σύγκριση-αντίθεση, διαίρεση* και *αιτιολόγηση*.

Μερικές φορές αναπτύσσουμε την παράγραφό μας με *συνδυασμό* κάποιων από τους παραπάνω τρόπους.

Επιμέλεια: Αγγελική Χαιρέτη

...Πράξεις Παιδείας!